

DE LA CATEDRĂ

HORIA ARAMĂ

— În marea lor naivitate, oamenii din generațiile anterioare obișnuiau să irosească un timp neprețuit cu îndeletniciri de nimic. Distracțiile ocupau un spațiu incredibil în viața lor. Bîntuiau flageluri sociale, precum cinematograful, muzica, teatrul, televiziunea. Mulțimi fără cultură frecventau circul și chiar copii de vîrstă fragedă puteau fi văzuți pe băncile suind în amfiteatru pînă sub cupolă, urmărind, într-o tensiune absolut nesănătoasă, evoluțiile trapeziștilor cînd nu se înfiorau privind fiare sălbatice smulse din mediul natural, închise după gratii și silite să danseze ori să execute salturi prin cercuri de foc.

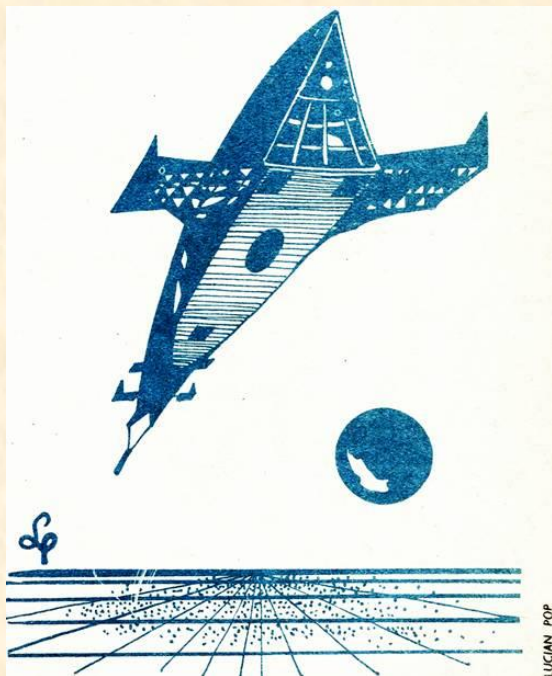
Desigur, secolul nostru rațional nu trece cu vederea meritele înaintașilor, faptul că ei au descoperit logica, matematica, fuziunea nucleară și au pus bazele civilizației contemporane. Dar ne recunoaștem atît de puțin în ei...

Cea mai stranie manifestare a lor era, fără îndoială, rîsul. Este greu să ne imaginăm astăzi ce loc imens ocupa în viața patriarhală de acum o sută-două de ani această așa-zisă „formă de expresie a bucuriei”. Oamenii căutau rîsul pe orice cale. Rîdeau în chip de salut, rîdeau ca să-și exprime buna dispoziție, optimismul, sănătatea, se înghesuiau la casele de bilete ale sălilor în care se reprezentau comedii. Cei serioși erau socotiți posaci. Un om de lume trebuia să fie spiritual. O răutate care provoca rîsul era mai bine primită decît o analiză temeinică și argumentată, avînd întotdeauna un efect mai prompt! Copiii îi venerau pe clovni și pierdeau ore bune de studiu privind strîmbăturile maimuțelor în grădinile zoologice. Cunoscuții glumeau între ei. Amicii își jucau feste. Și nimeni nu se supăra!

Este greu de imaginat de cîtă ușurătate se dădea dovadă în astfel de împrejurări. Un scriitor bine cunoscut în epocă își datora o mare parte a succesului faimei pe care i-o aduceau farsele pe care le făcea prietenilor săi, apreciate nu o dată ca geniale. Nu numai că o glumă, o păcăleală erau oricînd binevenite; acest gen de amuzament avea chiar și o sărbătoare a lui în calendar, prăznuită la 1 aprilie!

Ce-i drept, încă de pe atunci au fost întreprinse încercări de a studia rădăcinile fenomenului. Filosofi și psihologi au cercetat râsul și natura lui – evident, nu pentru a-l desființa, ci din curiozitate științifică –, întreprinzând studii care au permis fundamentarea stării noastre de spirit. Această stare, dacă ar fi ceva mai multă liniște în sală, aş încerca s-o definesc în câteva cuvinte: un desăvârșit echilibru interior bazat pe cunoașterea ultimelor adevăruri, o stăpânire de sine fără fisură, o sobrietate străină de orice ușurință, ostilă râsului,

acest barbar vestigiu al epocii în care lumea nu învățase valoarea timpului, a tuturor lucrurilor – vă rog, puțină atenție! –, râsul, rușinea veacurilor trecute; râsul pentru care n-am știut să roșim destul – dar, copii, nu înțeleg, cum este posibil ca în timp ce vă vorbesc, în timp ce un robot-profesor de calitate mea vi se adresează de la înălțimea catedrei, dumneavoastră... dumneavoastră... – de indignare îmi pierd șirul!! – dumneavoastră să vă tăvăliți de râs?!?!

LUCIAN POP